

2016р.

URL:

<https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1121/19.1.pdf>

КОСТРІКІН Артем,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців для
органів

досудового розслідування

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ЛЮДИНИ У МЕДИЧНИХ ДОСЛІДАХ

На сьогоднішній день питання, щодо використання людини у медичних дослідках є досить спірним. Вітчизняні та світові науковці розбилися на два табори. Перші стверджують що такі дослідки є цілком прийнятними та необхідними, другі навпаки, запевняють, що проведення таких дослідків є неприпустимими.

Щоб більш об'єктивно дослідити це питання нам потрібно зрозуміти, що являє собою медичний експеримент. Медичний експеримент - це науково-дослідна діяльність метою якої є врятування життя, поліпшення або відновлення здоров'я конкретного пацієнта, така діяльність спрямована на покращення громадського здоров'я та медицини в цілому, вона проводиться кваліфікованими науковцями [1].

Нюрнберзьким кодексом закріплено десять основоположних принципів проведення дослідків, до яких залучається людина. Серед них: добровільна згода людини; перспектива позитивного, недосяжного іншими засобами результату для суспільства; експеримент має спиратися на раніше отримані дані, очікувані результати мають виправдовувати факт проведення експерименту; мінімізація фізичних або психічних страждань піддослідного [2].

Також вищезазначені принципи були перелічені в інших міжнародно-правових актах таких як : Конвенції про захист прав та гідності людини у зв'язку із застосуванням досягнень біології та медицини, Гельсінській декларації Всесвітньої медичної асоціації, Всезагальній декларації з біоетики та прав людини, та багатьох інших актах.

В Україні законодавство також регламентує проведення таких дослідків. В ч.2 ст. 28 Конституції України закріплено, що жодна людина без її вільної

згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідом [3]. Принцип добровільної згоди та обов'язкові умови до особи, яка може буде піддана дослідом зазначено у ч.3 ст.281 Цивільного кодексу України, а саме те що медичні, наукові та інші досліді можуть провадитися лише щодо повнолітньої дієздатної фізичної особи за її вільною згодою [4].

Також в Україні існують галузеві нормативно-правові акти, які регламентують процес проведення таких експериментів. Так у ст. 45 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я» закріплено, що застосування медико-біологічних експериментів на людях допускається із суспільно корисною метою за умови їх наукової обґрунтованості, переваги можливого успіху над ризиком спричинення тяжких наслідків для здоров'я або життя, гласності застосування експерименту, повної інформованості і вільної згоди повнолітньої дієздатної фізичної особи, яка підлягає експерименту, щодо вимог його застосування, а також за умови збереження в необхідних випадках лікарської таємниці. Забороняється проведення науково-дослідного експерименту на хворих, ув'язнених або військовополонених, а також терапевтичного експерименту на людях, захворювання яких не має безпосереднього зв'язку з метою дослідю [5].

Також у ст. 8 ЗУ «Про лікарські засоби» закріплено правову процедуру проведення дослідів щодо ефективності лікарських засобів з залученням осіб (добровольців), неповнолітніх осіб, осіб з різними захворюваннями психіки [6].

Спираючись на вищезазначене, можна дійти висновку, що проведення медичних та інших дослідів з залученням людей в якості піддослідного, в Україні є цілком можливим, але з дотриманням вищеперерахованих умов. Якщо не буде дотриманий хоч один із цих принципів, то такий експеримент буде вважатись незаконним.

Список використаних джерел:

1. Дзвонів Г.Р., Махонько Н.І. Медичне право: навчальний посібник., 2009. URL : <http://uport.inf.ua/meditsinskoe-pravo-uchebnoe.html>
2. Британський медичний журнал № 7070/ том 313 с. 1448, 7 грудня 1996р. URL: https://media.tghn.org/medialibrary/2011/04/BMJ_No_7070_Volume_313_The_Nuremberg_Code.pdf
3. Конституція України URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>
4. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
6. Про лікарські засоби: закон України URL: «<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр#Text>»